«НОВА ПЕДАГОГІЧНА ДУМКА»

НАУКОВО-МЕТОДИЧНИЙ ЖУРНАЛ

Засновано у 1994 році **Видається 1 раз на квартал**

№ 1 / 2007 р.

Журнал «Нова педагогічна думка» входить до переліку наукових фахових видань України, в яких можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукового ступеня доктора і кандидата наук. (Постанова Президії ВАК України № 01-05/9 від 8 вересня 1999 року).

Редакційна колегія:

Ігор Пасічник, доктор психологічних наук, професор, академік МСАН, голова редколегії.
Вадим Авер'янов, доктор юридичних наук, професор.
Лев Баженов, доктор історичних наук, професор.
Вільгельм Бачинський, доктор історичних наук, професор.
Іон Винокур, доктор історичних наук, професор.
Станіслав Гончаров, професор, член-кореспондент АПНУ.
Анатолій Дем'янчук, доктор педагогічних наук, професор, академік ВШУ.
Микола Ковальський, доктор історичних наук, професор, академік МСАН.
Світлана Лісова, доктор педагогічних наук, професор, академік АПСН.
Сергій Максименко, доктор психологічних наук, професор.
Віктор Москалець, доктор психологічних наук, професор.
Андрій Нісімчук, доктор педагогічних наук, професор.
Роман Павелків, доктор психологічних наук, професор.
Руслан Постоловський, професор, Заслужений діяч науки і техніки України.
Мирослав Савчин, доктор психологічних наук, професор.
Петро Саух, доктор філософських наук, професор.
Олександр Сергєєв, доктор педагогічних наук, професор.
Михайло Томчук, доктор психологічних наук, професор.

ЗМІСТ

ФІЛОСОФІЯ ОСВІТИ

Джаман Т. Особливості освіти Волині (18-19 ст.).....3

УПРАВЛІННЯ ОСВІТОЮ

Набок М. Програма розвитку освіти — організаційна основа ефективного управління соціально-економічним розвитком сільського району.....5

СУЧАСНІ ОСВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ

Журавська Н. Покращення якості освіти у зарубіжних вищих навчальних закладах: створення нової культури методики навчання.....9

Михальська В. Педагогічні умови управлінської підготовки студентів педагогічного коледжу.....11

Веремчук А. Організація навчально-пізнавальної діяльності студентів у контексті традиційних та інноваційних технологічних пошуків.....14

Дмитрієва В. Роль міжшкільних навчально-виробничих комбінатів у профорієнтації та профільності навчання.....18

Мусатов С. Сучасний вчитель: соціально-функціональна роль.....22

Василенко Н. Стан підготовки керівників ЗНЗ до інноваційної діяльності.....28

Трач Ю. Інформаційно-комунікаційні технології в контексті сучасного розвитку.....32

Лукащук М., Лукащук В. Використання WWW-технологій при викладанні хімії.....36

Денисюк О. Особливості застосування модульно-рейтингової технології викладання хімії в коледжі.....40

ПОЧАТКОВА ОСВІТА. ДОШКІЛЬНЕ ВИХОВАННЯ

Коломієць Н. Розвиток творчої особистості молодшого школяра через мистецтво Орігамі.....42

МОВОЗНАВСТВО ТА ЛІТЕРАТУРА

Войцешук Л., Мандрик Н. Культура мовлення вчителя-філолога.....48

Снічук О., Мельничук Л. Комунікативна і лінгвістична компетенції як необхідні умови успішного спілкування іноземною мовою.....51

Фінчук Г. Семантико-морфологічний аспект категорії умовного способу в французькій мові.....54

Мороз Л., Борщик В. Реалії в культурі і в мові....56
Мельник Л. Практичні поради щодо вживання числівників (на допомогу вчителю-словеснику)....59
Завальнюк А. Фразеологізми літературного походження....61
Василенко Б. Одиниці фразеології німецької мови....62
Терещенко Т. Вплив національної специфіки мови на формування фразеологізмів....63

ПСИХОЛОГІЯ. СОЦІАЛЬНА ПЕДАГОГІКА

Свіріліна В. Методики критичного мислення, інтерактивні технології, як засоби формування самодостатньої та соціально адаптованої особистості (з досвіду роботи)....67
Савчук Л. Актуальні проблеми теорії і практики в науково-методичному та організаційно-педагогічному впровадженні інновацій в освіті дітей з особливими освітніми потребами....70
Димченко Н. Психолого-педагогічні особливості формування гуманістичної спрямованості у майбутніх менеджерів-економістів....73
Авдєєва І. Технологія формування критичного мислення і відповідальної поведінки як технологія педагогічної фасилітації....77

ВИХОВНІ ТЕХНОЛОГІЇ

Стельмашук Ж. Учитель і проблеми дисципліни на уроках....83
Опанасик А., Кирилюк М. Організація контролю за підвищенням якості навчання і скороченням пропусків та прогулів занять студентами . (Із досвіду завідувачів відділеннями РДТЕП)....86
Осадча Л. Формування творчого потенціалу майбутнього фахівця в процесі навчання....92
Бондарчук А. Виховання у студентської молоді культури сімейних взаємин....94
Кравченко Т. Сучасна молодь у вимірі її цінностей....97
Навозняк Л. Духовно-моральне виховання молодших школярів засобами українського фольклору....99
Лукач О. До проблеми морально-духовного виховання особистості....105
Стаднік Н. Оптимізація впливу батьків на виховання відповідальності у молодших школярів шестирічного віку....108
Базалинська Л. Вплив ігрової діяльності на розвиток інтелекту школяра є....111
Міщеня О. Історично-педагогічні аспекти громадянського виховання молоді....113

МУЗИКА

Потапчук Т. Педагогічні умови формування морально-духовних цінностей старшокласників у хоровому колективі музичної школи....120
Сверлюк Я. Історичні передумови розвитку вітчизняного диригентсько-оркестрового мистецтва....123
Сверлюк Л. Педагогічні умови гуманізації творчого процесу в дитячому хоровому колективі....125
Сіненко О. Сучасний стан і проблеми організації діяльності студентського аматорського хорового колективу....127
Устенко К. Вокально-ансамблева діяльність як основа хорової звучності....131

ЕСТЕТИКА

Михайлюк Л. Культури світу (огляд)....136
Сташук О., Лайсанова О. Особистість сучасного вчителя образотворчого мистецтва....138

schneiden" є єдністю фразеології, яка виникла на основі семантичного переосмислення. Крім відмінностей у семантичних відтінках одиниці фразеології можуть мати відмінності у функціонально-стилістичній приналежності. З цього виходить, що синоніми фразеології – це різноструктурні одиниці фразеології. Наприклад: den Mund, das Maul, die Klappe, die Fresse, den Rand, den Schnabel halten – мовчати. Семантичні відтінки значення фразеологічних синонімів є другорядними додатковими елементами, що виділяються в значенні. Наприклад: j-m den Kopf verdrehen = j-s Herz gewinnen = die Herzen brechen.

До числа одиниць фразеології, які характеризуються переважною моносемантичністю, відносяться перш за все одиниці, що мають синтаксичну структуру предикативних поєднань і пропозицій, тобто вирази фразеології або стійкі вирази. Пояснюється це тим, що узагальнене значення, повчання, мораль, які виникають на снові тих або інших стійких фраз, наприклад: was die Hand schreibt, dafuer muss der Kopf halten; offene Hand macht offene Hand; zwei Koepfe sind besser als einer не володіють мовною рухливістю в тій мірі, яка властива фразеологізмам, еквівалентним сполученням, що включаються в мовний акт. Одиничні випадки полісемії спостерігаються у компаративних одиницях фразеології.

Характер семантики і здібність до ситуативного переосмислення є причиною розширення смислової структури єдності фразеології. Процеси утворення нових значень можуть бути двох типів:

1) вторинний метафоричний зсув;

2) паралельний метафоричний зсув.

Перший процес, тобто вторинний метафоричний зсув, припускає розвиток нового переносного значення на базі основної семантики єдності фразеології. Оскільки значення засобів фразеології створюються самі на базі метафоричного зсуву, то нове переносне значення позначається як вториннообразне, на відміну від основного, первиннообразного.

Процес розширення семантичної єдності фразеології полягає в тому, що одне і те ж змінне словосполучення проходить паралельний метафоричний зсув, в результаті якого утворюються декілька первиннообразних значень фразеологізмів або омонімічні одиниці фразеології. Деякі одиниці фразеології, в результаті неодноразового переосмислення при збереженні асоціативного семантичного зв'язку між новими значеннями, представляють єдність фразеології з дуже широкою семантикою. Смислова структура цих одиниць включає декілька значень. Особливо характерною в цьому відношенні є єдність таких фразеологізмів: auf den Beinen sein, den Mund vollnehmen, j-m den Mund stopfen, eine schwere Zunge haben, etw. ins Gesicht fasen. Залежно від того, до якого іменника відноситься єдність фразеологізмів, змінюється його семантика.

Висновок

Одиниці фразеології з компонентом "частина тіла" як певна група фразеології в цілому, є роздільно оформленими з'єднаннями слів різних структурних типів і одиничною сполучуваністю компонентів, один з яких позначає певну частину тіла. Великий теоретичний і практичний інтерес представляє розгляд полісемії одиниць фразеології з компонентом "частина тіла", оскільки дослідження полісемії допоможе встановити кваліативну і квантативну специфіку даного явища в даній групі фразеологізмів. Будучи лише різновидом фразеології, досліджувана група фразеологізмів представляє властивості всього розряду, що і є предметом дослідження цієї роботи.

Література

1. Чернишева І.І. Деякі особливості фразеології німецької мови. — М.: Вища школа, 1969.

2. Виноградов В.В. Про основні види одиниць фразеології. — М.,1983.

3. Der Grosse Duden. Redewendungen und sprichwortliche Redensarten. – Mannheim/Leipzig, 1992.

Тетяна ТЕРЕЩЕНКО,
кандидат філологічних наук, РДГУ

ВПЛИВ НАЦІОНАЛЬНОЇ СПЕЦИФІКИ МОВИ НА ФОРМУВАННЯ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ

У статті розкривається взаємозв'язок національної специфіки мови та процесу творення фразеологізмів. У мовознавстві та філософії мови загальновизнаною є думка про те, що фразеологічний склад мови є найбільш прозорим для окреслення «мови» етнокультури, оскільки в образній основі фразеологізмів відбиваються характерологічні риси світобачення народу. Явище фразеологізації є універсальним у лінгвістиці, тому що фразеологізми наявні в усіх мовах, однак у кожній мові мають особливу зовнішню і внутрішню форми. Цілий ряд фразеологізмів етимологічно пов'язаний з різними сферами народної духовної культури, зокрема звичаями, прикметами, уявленнями про певні предмети та явища. Таким чином, у фразеології закодована інформація про своєрідну мовну картину світу, яка постає у процесі розгляду національно-культурних особливостей семантики ідіом певної мови.

Постановка проблеми. Проблема співвідношення мови й духовної культури, мови й народного менталітету, мови й народної творчості, їх взаємозалежності, увага до семантики мовних одиниць й культурно-національної семантики фразеологічних одиниць зокрема, значною мірою започаткована ще в працях О. Потебні, М. Костомарова, М. Сумцова, І. Франка, залишилась актуальною до сьогоднішнього часу. Становлення й розвиток фразеології пов'язані з концептуальною системою носіїв мови, з їхніми стандартними уявленнями про світ, із системою оцінок, які існують і вербалізуються лише в мові. При-

рода значення фразеологічних одиниць тісно пов'язана з базовими знаннями носіїв мови, з практичним досвідом особистості, з культурно- історичними традиціями певного народу, тобто в образному змісті фразеологічних одиниць втілено культурно-національне світобачення.

Мова, як одна з основних ознак нації, виражає культуру народу, який нею говорить, тобто національну культуру. Дві національні культури ніколи не співпадають повністю, кожна культура складається з національних і інтернаціональних одиниць, тому вивчення іноземної мови припускає не тільки освоєння нового коду і нового способу вираження думок, але і ознайомлення з джерелом відомостей про національну культуру народу — носія мови, що вивчається [2]; при цьому мова розглядається в тісному зв'язку з фактами суспільного життя її творців і носіїв, з їх історією, географією, побутом, культурою і літературою [1]. Сукупність цих знань складає світ мови, що вивчається, без проникнення в який неможливо повністю зрозуміти мовні явища [3]. В основі вивчення проблеми зв'язку мови і культури лежить антропологічний підхід до мови, сформульований В. Гумбольдтом. За В. Гумбольдтом, мова завжди втілює в собі своєрідність цілого народу, дух нації [4; 349]. Його ідеї отримали розвиток в самих різних гуманітарних науках, зокрема, в міждисциплінарних дослідженнях з лінгвокраїнознавства, лінгвокультурології, міжкультурній комунікації, етнолінгвістиці, соціолінгвістиці, етнопсихолінгвістиці, етнопсихосемантиці.

Визнаючи існування зв'язку мови і культури, багато вітчизняних і зарубіжних дослідників звертаються до лексичного та фразеологічного рівня мови, одиниці якого безпосередньо реагують на зміни в усіх сферах людської діяльності. Дослідники відзначають, що слова з особливими культурно-специфічними значеннями відображають не тільки спосіб життя, характерний для мовного колективу, але й спосіб мислення [5]. В основі семантичних систем різних мов лежать понятійні системи, сформовані у свідомості представників тієї або іншої лінгвокультурної спільноти [6]. У лінгвістичних дослідженнях часто наголошується на значущості універсальних, загальнолюдських чинників для формування понятійних систем: єдність матеріального світу, фундаментальних умов життя, загальний магістральний напрям діяльності людей в умовах земної цивілізації, спільність механізмів сприйняття людиною навколишньої дійсності. Учені одноголосно стверджують, що незважаючи на усі загальні умови, в житті кожного народу є властиві тільки йому специфічні реалії культури, побуту, середовища, яким в іншій культурі (і понятійній системі) відповідають повні або часткові пропуски. Всі ці реалії знаходять віддзеркалення у мові, перш за все, у вигляді мовних позначень даних специфічних елементів цивілізації, що несуть культурний відбиток (у національних словесних образах).

Національна мовотворчість іде шляхом нарощування мовних засобів вираження. Розширення меж пізнання навколишнього світу етносом у процесі свого розвитку спонукає до пошуку нових мовних форм відтворення для нових понять і образів. Оскільки ж пізнати внутрішню сутність природи до кінця людському розуму не під силу (речі, за Гегелем, непізнавані; додамо до цього, що й слова теж), то пошук ведеться більше у напрямку форми (скажімо, поетичної у мові), ніж у напрямку змісту. У слові глибинною істиною виступає сутність значення, мисленню часто доступна лише поверхнева форма (зовнішня форма і зовнішній зміст).

Етимологізація — це лише процес пізнання у слові особливого, окремого, але обмежений безкінечним, отже істинним. Іноді мова «підкидає» її носіям спосіб мислення. Наприклад, якщо у словах "everybody", "anybody"людина асоціюється з "body", тілом, то не дивно, що емпіризм виник саме у Британії, і що Дж. Локк намагався навіть мислення людини звести до досвіду (внутрішній досвід, рефлексія). Зрештою, мислення, як осягнення особливого у слові має своїм продуктом і змістом лише категорії (визначення, залежність, співвідношення, асоціативність, опосередкування).

Мова не лише відображає, але і формує реальність. Вона, як кольорові окуляри, що відображують забарвлення світу у певному кольорі. Це видно при перекладі — щось неодмінно втрачається. У такій ситуації виникає нова проблема — проблема універсальності мислення. Якби нашою рідною мовою була, наприклад, японська, наскільки б по-іншому ми бачили оточуючий нас світ?

Отож і метою даної наукової розвідки є доведення того факту, що на формування національного менталітету і вираження його у мові (у нашому випадку саме у фразеологізмах) впливають такі фактори: природно-географічний, соціальний, історичний, культурний, релігійний, побутовий. Саме ці чинники формують світосприйняття і світобачення етнічної спільності.

Саме непоясненність образу як вищого тріумфу духу стає передумовою того, що пошук на шляху розбудови образності слова позначається відносною свободою вибору. Разом з тим свобода чи несвобода засобів вираження вибору має свою специфіку в тій чи іншій національній мові. Кожна мова має властивий тільки їй набір тропів, фігур і національно-мовну систему семантичних модифікацій слововживання. Тому створення письменником нового значення слова чи усталеного словосполучення — це розгортання і поглиблення семантики останніх, оскільки внутрішній зміст слова, образ фразеологізму мають перспективу переосмислення. Адже в мову як у систему входять слова, що становлять в кожній даній мові свою дуже складну систему, живі способи створення нових слів, а також схеми або правила побудови різних мовних єдностей — все це, звичайно, соціальне, а не індивідуальне, хоч і ґрунтується на реальному «мовленні» членів даного колективу.

На даному етапі і мова, і культура розглядаються в межах етногенезу, тобто у зв'язку з розвитком етносу, що формує їх. У руслі такого підходу культура розглядається широко — як реакція, відповідь етносу на вплив навколишнього середовища (системи етноценозу). Мова виступає як універсальний елемент культури, продукт і умова існування останньої,

спосіб об'єктивації культури, один з каналів трансляції етнокультурної інформації.

Еволюція мови визначається цілим комплексом внутрішньомовних процесів та екстралінгвістичних чинників, завдяки яким формується унікальність національної мовної свідомості етносу. Серед останніх найбільш значущими є мовні контакти, як фактор-каталізатор основних тенденцій мовного розвитку. Мовне контактування – це взаємодія структур, що мають особливості внутрішньої організації та функціональні зв'язки з середовищем – природою і суспільством, а отже контактування – це умова і результат взаємодії культур, як систем вищого (ніж мова) рівня. Контактування мов є наслідком взаємодії культур, осмислення, переосмислення і концептуалізації параметрів навколишнього середовища. Наприклад, показовою у цьому відношенні є ситуація етнічних контактів на території Німеччини. Внаслідок географічного переселення та культурно-лінгвальної міграції група племен відгалузилась від свого автохтонного ядра і, змінивши середовище проживання, вступила у взаємодію з іншим автохтонним етноценозом. Це призвело до утворення нового соціуму зі специфічним типом культури.

При контактуванні мов важливими є: міра стабільності «генетичної» самобутності етносів у контакті; психологічний стан етнічних груп на момент контактування; специфіка світосприймання та відчуттів; культурні чинники (універсальні, ідіоетнічні риси контактуючих культур); соціокультурна гомогенність/ гетерогенність; тип логіко-структурної інтеграції культурної і мовної картин світу; особливості географічного положення території проживання контактуючих сторін; природні умови; історичні фактори, межі мовних територій.

Транспортація німецької мови за межі споконвічної території спричинила трансформування її системи. Цей процес супроводжувався модифікаціями у лінгвокультурній системі, спричиненими адаптацією до нових умов буття. Сприйняття іноетнічного світу зумовлене особливостями процесу стикання культур і проходить етапи зіставлення, протиставлення та співвиміру концептуальних сфер, і, як наслідок, обирається певна номінативна стратегія. Ці положення дозволили змоделювати хід взаємодії концептуальних картин світу з точки зору лінгвальних наслідків цього процесу.

Культурна динаміка та внутрішньомовні процеси значною мірою зумовлені специфікою ширшої сфери етнічного простору: і мова, і культура співвідносні з нею структурно і функціонально. «Багатовимірність» етнічної картини може бути представлена як взаємодія трьох континуумів: природного (природна картина світу), культурного (концептуальна картина світу) і лінгвістичного (мовна картина світу). Діяльність етнічного соціуму, спрямована на об'єкт довкілля, перетворює останній на артефакт: будучи підданими культурній концептуалізації, реалії зовнішнього світу неодмінно об'єктивуються і відображаються у мові.

Наявність сем лінгвокультурного компонента *'культурна обумовленість'*, *'типовість для німецькомовної спільноти'* у значенні фразеологічної одиниці обумовлена зв'язком семантики фразеологічного компонента (слова-етнореалії, фонового слова), прямого значення прототипу фразеологічної одиниці з відомостями про реалії етнокультурної дійсності, культурно-ментальні факти. Для частини фразеологічних одиниць характерною є комплексна культурна маркованість, наприклад, *des Teufels sein – „besessen, toll sein"*. Первинна форма фразеологічної одиниці *des Teufels eigen sein – „dem Teufel zugehuren"*. За народними віруваннями, людина, яка поводиться нерозумно, перебуває під владою нечистої сили. Компонент *Teufel* виражає комплекс асоціацій з образом диявола, що поєднують язичницькі й християнські вірування.

У мовознавстві, культурології та філософії мови загальновизнаною є думка про те, що фразеологічний склад є найбільш прозорим для втілюваних лінгвістичними засобами концептів «мови» етнокультури, оскільки в образній основі фразеологізмів відбиваються характерологічні риси світобачення, які виступають складовою частиною поняття «менталітет». Саме у фразеологізмах відбилися чітко, як у дзеркалі, історія народу, його душа, світобачення, характер, звичаї, мораль, побут, спостереження за діяльністю людини і явищами природи тощо.

Той чи інший народ, запозичивши фразеологізми в іншого народу, пристосовує їх до своїх потреб, а те, що цілком підходить до їх уподобань – просто калькує, чи перефразовує. Фразеологізмам притаманні лаконічність, чіткість, влучність, дотепність, структурна простота і глибина висловлення думки, образність і життєва мудрість, поетична краса і головне – метафоричність, алегоричність. Тому, наприклад, у фразеологізмах з елементом на позначення кольору цей самий колір відіграє чи не головне значення, даючи вичерпну характеристику означуваному об'єкту чи предмету. Слід зауважити, що кольоронімами можуть передаватися різними мовами двома способами:

а) при перекладі вживається точний відповідник лексеми на позначення кольору: as red as a lobster (англ) - rot wie ein gekochter Krebs (нім) - червоний, як рак (укр) - красный, как рак (рос); blue blood (англ) - blaues Blut (нім) - голуба кров (укр) - голубая кровь (рос); a white crow (англ) - ein wieЯer Rabe (нім) - біла ворона (укр) - белая ворона (рос);

б) при перекладі на іншу мову використовується інший кольоронім. В англійській мові на позначення заздрості вживається зелений колір: green with envy (змучений заздрістю), to look through green glasses (заздрити), green-eyed monster (заздрість). В українській мові зустрічаємо вираз "заздрість з жовтими очима". Німецькій мові притаманне вживання в даному випадку як кольороніма grьn (зелений), так і gelb (жовтий): for Neid grьn und gelb werden (позеленіти від заздрощів), der gelbe Neid (заздрість).

Національні, або регіональні особливості виявляються, зокрема, у специфічній образності фразеологізмів, яка виникає внаслідок неповторного поєднання понять. Образність (або суміщення бачення двох картин) завжди свідчить про семантичне перетворення цих окремо оформлених мовних одиниць. Таке перетворення часто пов'язане з існуванням пос-

тійних асоціативних реалій, тобто словесних образів-символів, які є результатом образного переосмислення предметів і явищ об'єктивної дійсності.

Вивчення семантики і внутрішньої форми фразеологічної одиниці дозволить через усвідомлення смислових і питомих орієнтацій, зафіксованих у них, встановити особливості світобачення певного народу і реконструювати культурно-мовні архетипи, які розуміються як: культурні первообрази, уявлення-символи про людину, її місце у світі та суспільстві. Саме фразеологічні вирази становлять найбільший інтерес у цьому плані, адже вони безпосередньо відбивають позамовну дійсність і мають образно-символічну основу. Дослідження фразеології у лінгвокультурному аспекті дозволить виявити специфічні риси менталітету нації, що зумовлені особливостями світосприйняття, системою моральних вимог, норм, цінностей і принципами виховання.

Процес розуміння і аналізу фразеологізмів, як мовних знаків національної культури – це шлях до пізнання менталітету народу. Для фразеології кожної мови є характерними окремі образні компоненти та їх сполучення, навколо яких можуть утворюватися фразеологічні групи.

Більша частина лексем-компонентів фразеологічних одиниць передає національні особливості завдяки усталеним народним асоціаціям, адже фразеологічні одиниці з'являються у мові як знаки вторинної номінації дій, станів, які вже мають свої первинні назви. На основі постійних асоціативних зв'язків утворена специфічна образність фразеологічної одиниці, за допомогою якої постає національна специфіка мови, шляхи актуалізації семантики і форми фразеологічної одиниці якої залежать від менталітету лінгвокультурної спільності.

Як висновок до сказаного, ми можемо стверджувати, що явище фразеологізації є універсальним у лінгвістиці, тому що фразеологічні одиниці наявні в усіх мовах, однак у кожній мові характеризуються певними особливостями зовнішньої та внутрішньої форми. Цілий ряд фразеологізмів етимологічно пов'язаний з різними сферами народної духовної культури, зокрема обрядами, звичаями, віруваннями, прикметами, уявленнями про певні предмети та явища. Таким чином, у фразеології закодована інформація про своєрідну мовну картину світу, яка постає у процесі розгляду національно-культурних особливостей семантики ідіом. Розвиток фразеології літературної мови на тій чи іншій території свідчить про величезний внутрішній потенціал живої мови, одиниці якої, утворюючи різноманітні, інколи зовсім несподівані сполучення, здатні передавати певні відтінки мислення. Зіставлення фразеологічних одиниць різних мов, у тому числі і близькоспоріднених, розкриває не тільки смислові, а й структурні відмінності. У фразеологічних одиницях, які належать до різних ареалів однієї і тієї ж мови, виявляються головним чином відмінності семантичного плану, в той час, коли структурні типи залишаються єдиними для усіх її варіантів. Це є доказом того, що національне стосується передусім смислової сторони фразеологізму.

Література

1. Арутюнова Н.Д. Язык и время // Язык и мир человека. — М.: Языки русской культуры, 1999. — С. 687- 736.

2. Вежбицкая А. Понимание культур через посредство ключевых слов // Семантические универсалии и описание языков. / Пер. с англ. А.Д. Шмелева под ред. Т.В. Булыгиной. — М.: Языки русской культуры, 1999. — С. 263 – 499.

3. Воробьев В.В. Лингвокультурология (теория и методы): Монография. — М.: Изд-во РУДН, 1997. — 331 с.

4. Гумбольдт В. Характер языка и характер народа. // Вильгельм фон Гумбольдт. Язык и философия культуры. — М.: Прогресс, 1985. — 451 с.

5. Jackendoff, R. Semantics and Cognition. - Cambridge, MA. Etc.: MIT Press, 1993. — 283 p.

6. Ter-Minasova S. Sociocultural Aspect of Foreign Language Teaching. // Language, Culture and Communication. — Moscow: the Centre of Cross-Cultural Studies, 1995. — P. 5-41.